

Literatura un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRĀKSTS

1948. G.

19. JULIĀ

Nr. 29 (79)

PADOMJU LATVIJAS SEŠI GADI

Katras tautas dzīvē ir tādi briži, ar kuriem sākas jauns laikmets, ir diejas, kad liek pamatus jaunai dzīvei — labākai, taisnīgākai, skaistākai un pilnīgākai. Tad piepildās paaudžu gadsimtu ilgas, un ar uzvaru vainagojas viņu neatlaicīgā cīpa. No visām prieku un galviju, uzvaras un piepildījumiem dienām latviešu tautas vēsturē zelta burtiem ieraķītis un mūžam palikis 1940. gada 21. julijs — padomju varas nodibināšana Latvijā.

Latviešu tautas vēsture ir nemītīgu cīnu vēsture par savu brīvību, par tiešībām brīvi veidot pašai savus liktenus. Neskaitāmas reizes, visos vēsturiskos laikmetos mūsu tautas labākie dēļi gājuši kanjā pret apspiedējiem, tautas verdzinātājiem un izmantotājiem. Latviešu zemnieks, strādnieks un progresīvais intelektuāls paaudžu paaudzēs cīnījies pret vācu iebrucējiem. Bet tikpat pašazīlēdzīgi viņš gājis kaujā pret pašāmājā buržuazi — tautas izmantotājiem un apspiedējiem.

Vēstures gaitā tautas progresīvie spēki ir bijusi tuvu lieļajai uzvarai. Nereti izdevies to pat sasniegt. Bet patētūt un nosargāt šo uzvaru, izveidot to tālāk, iegūt un izmantot tās auglus — to latviešu darba laudis prata tikai 1940. gada 21. juliā un pēc tam.

Sai dienā līdz tam neredzētā vienprātībā izvēlētā tautas Saeima, izpildīdama tautas grību, pieņēma lēmumu par padomju varas nodibināšanu Latvijā. Tauta pati nokrātja no saviem piecīem plutokratu jūgu un nodrošināja iespēju brīvi izpaust savu grību. Viņa bija un palika izkarotās brīvības cienīga. Viņa prata atrast istos laudis, kuru rokās nodot tautas likteņu turpmāko vidošanu. Tas izpaudās tautas Saeimas pieņemtajos, neapgrāzamos un noteiktos lēnumos: Latvijai jāklūst Padomju Latvijai; Latvijai jāklūst pasaules varenākās lielvalsts — Padomju Socialistisko Republiku Savienību, līdzīsgām loceklim, tautas, dzīvel turpmāk jāaug un jāveidojas uz tiem cīlēnajiem pamatiem, kas rakstīti Staļina Konstitūcijā.

No Padomju Latvijas sešiem pastāvēšanas gadīem četri pavadīti grūtā un asinīnai cīņā Lielā Tēvijas kara frontē. Tas bija tas pats ienaidnieks, kas 1941. gada 22. junijā atkal iebruka mūsu zemē. Nekad vēl viņš nebija tik stiprs un tik labi sagatavojies savu noziegīgā domodu piepildīšanai. Nekad vēl briesmas, kas draudēja padomju zemei un visai cilvēctei, nebija tik lielas. Bet arī nekad mūsu tauta pati nebija bijusi tik stipra, lai stātos cīņā un gūtu uzvaru. Varonīgās Sarkanās Armijas karavīri stājās ienaidniekiem pretīm, līdz ko tas pārkāpa mūsu zemes svētās robežas.

Smags un ciešanu pilns bija latviešu tautas ceļš Lielajā Tēvijas karā. Kā

vienai no pirmajām padomju republikām Padomju Latvijai vajadzēja saņemt ienaidnieka triecenu kara sākumā. Cītūr ienaidnieks jau bija padzīts, un sācies atjaunošanas darbs, kad Padomju Latviju vēl šķērsoja frontes līnija. Līdz pat pēdējai kara dienai Padomju Latvijas teritorijā mēs cīnījāmies aci pret aci ar ienaidnieku, līdz pat pēdējai kara dienai Padomju Latvijā dārdēja liegabali, ārdot mūsu pilsētas un ar zemi nolidzinot mūsu lauku sētas.

Frontē un dziļā ienaidnieka aizmugurē, Sarkanās Armijas rindās un partizānu vienībās Padomju Latvijas labākie dēļi un meitas varonīgi cīnījās pret ienaidnieku. Ar savu pašazīlēdzīgo darbu simti un tūkstoši Padomju Latvijas pilsonu darba frontē palīdzēja kādināt uzvaru.

Karavīrs un strādnieks, partizāns un zemnieks balstījās uz to vareno spēku, ko vairākos gadu desmitos grūtā un pašazīlēdzīgā darbā izveidoja padomju laudis, vecajās republikās. Tiem, kas devās uz fronti, nekad netrūka varenu mūsdieni ieroču. Tie, kas strādāja aizmugurē, kādināja uzvaru ar vismodernākajām mašīnām.

Gandrīz četrus gadus ilgā cīņa ir gārakais un izzemīgākais laika posms Padomju Latvijas pastāvēšanas sešos gados. Tā pilnīgi pārkārtja mūsu dzīvi ne tikai pašā kara laikā. Tā apzīmēto vēl sodien.

Vienpadsmīt mēnešu laikā, kad mūsu tauta guva iespēju netraucēti strādāt pirms kara, tā sasniedza spožus panākumus visās dzīves nozarēs. Šo darbu pārtrauca karš. Tagad mūsu vispirmai uzdevums ir pēc iespējas ātrāk sadziedēt vācu iebrucēju cīrtās brūces. Ātrāk sasniegta pirmskara līmeni — ar šo apņēmējās sirdi pašlaik strādā iķivens darba cilvēks Padomju Latvijā.

Padomju Latvijas pastāvēšanas sesais gads ir pirmsais, ko mūsu tauta kā padomju tauta no pirmās līdz pēdējai dienai varējusi pavadīt mierīgā darbā, veļītīt visus spēkus celtniecības uzdevumiem. Tas ievērojams un zīmīgs gads visas padomju zemes dzīvē. Biedra Stalīna vēsturiskā runa š. g. 9. februāri un PSRS Augstākās Padomes pieņemtais likums par tautas saimniecības atjaunošanas un attīstības piecgades plānu nosprauduši padomju laudīm konkrētus uzdevumiem un parādījuši ceļus, pa kuriem ejot, šie uzdevumi būs izpildāmi. Lielā Stalīna vadībā pa šo ceļu iet un par šiem uzdevumiem cīnās arī Padomju Latvijas darba laudis. Viņi redzē savā priekšā grandiozas saimniecības, kulturalas attīstības perspektīvas. Viņi nezēlo spēkus, prasmi un zināšanas, lai tās izlietotu visā pilnībā.

Padomju Latvijas sešajā gadadienā darba laudis vērtē, kādi rezultati pēc-

kara pieegades pirmā gada pirmajam pusgadam. Šī darba vērtējums un gūtie rezultāti skaidri un nepārprotami rāda, ka mūsu republika godam un pirms termina veiks pirmajā gadā nosacītos uzdevumus, līdz ar to liekot pamatus visa piegades plāna izpildīšanai. Socialistiskās sacensības izraisītās darba pātoss līcis aizskanēt mūsu pirmbrīdnieku uzņēmumu vārdām tālu pāri reprezentācijām.

Latvijas darba zemnieki sekmīgi veicēja pavasara darba plānu. Tagad viņi visiem spēkiem cīnās par to, lai gūtu bagātīgu ražu, lai laika un pilnīgi realizētu visas saistības ar valsti.

Pirms sešiem gadiem pavērēja jauni apvārši mūsu kulturas dzīvei. Padomju Latvijā zinātņieks un mākslinieks atrada savu isto vietu, guva ie-spējas piepildīt savus nodomus. Viņš ierandzīja, ka kulturas vērtības ir vienas tautas īpašums, un saprata, ka arī tiem ieročiem, kas ir zinātņieka un mākslinieka rīcībā, viņam tāpat jācīnās par to mērķu sasniegšanu, ko sev nosacījusi visa tauta. Tas deva jaunu, vēl nebijušu vērienīgu un dzījumu mūsu kulturas dzīveli un jo sevišķi mūsu mākslinieku un rakstnieku darbam.

Padomju Latvijas literatūras un mākslas darbinieki saprātuši savus cilenes uzdevumus. Viņi bijuši, ir un pārlieki aktīvi cīnījās pret tautas ienaidniekiem, par tautas laimi un nākotni.

Sodien pati dzīve prasa no mums dot jaunu vērienību ideoloģiskajam un kulturalajam darbam. Līdztekus vēsturiskajiem uzdevumiem tautsaimniecības celtniecībā vienmēr kalnup iet ari mūsu uzdevumi kulturas celtniecības laukā. Mūsu rakstnieki un mākslinieki nedrīkst atpalikt. Tieši otrādi — viņiem, cilvēku dvēseļu inženieriem, vienmēr jāiet pirmajās rindās, ar savu talanta spēku jāiejūsmina, jāizbrau un jāved lielajā celtniecības cīņā darba laužu masas.

Padomju Latvijas sešajā gadadienā mēs varam teikt, ka Padomju Latvijas rakstnieki un mākslinieki, tāpat kā viena mūsu tauta guvuši spožus panākumus. Par to liecina Stalīna premiju piešķiršana mūsu Tautas rakstniekiem akademikim Andrejam Upītim un LPSR Nopelnīem bagātajai mākslinieci Elfrīdai Pakulei. Par to liecina daudzu mūsu mākslinieku un mākslinieku kolektīvu darbs, kas guvis atzinīgu vērtējumu visā mūsu lielajā Dzīmtenē.

Jo lielāki uzdevumi un asāka cīpa, jo nesaudzīgākam mums jābūt prasībās pašiem pret sevi. Tieši tādēļ ceturtais Stalīna piecgades uzdevumu priekšā jaunā spēkā sevi parāda bolševistikā kritika un paškritika. Tās gaismā

Fr. Rokpelnis

Svētku rītā

Tas notiek tikai pavasaros,
Kad zeme atmodusies garo
Un celmi atvases sāk dzīt,
Kad klonā pat noakmens spraugas
Tev preti zāji asni raugās
Un ziedus nevar saskatīt.

Tāpat šai rītā klūst ap sīrdi,
Kad zemes dunēšanā dzirdi,
Kā dzīvība tai pāri iet;
Kad redzi pilsētas un ostas
Kā ziedus ceļamies no posta
Ar rīta sauli vienuviet.

Kad izaug nams no drupu lauka
Kā brīnumzieds pēc ugunsaukas,
Pēc egļu sveķiem smaržojet —
— Tad jūti, tāda spēka nava,
Kas spētu mūsu darba slavu
Un svētku sauli aptumšot!

Andrejs Balodis

Padomju Latvijai

Mums mīlas tavas birztalas zaļās,
Tava baltā jūrmalas smilts,
Viļņu balsis piekrastē skalās,
Mūžam dzīvā latviešu cilts!

Tavi gadi kā pērles jau krājas
Spožā vītnē — zaļš, liesmainis un
zils.
Mūsu šūpulis tu, mūsu mājas,
Lielās nākotnes teiksmainā pils.

Mums mīlas dainas laikmetos
senās,
Tavas tautas darbigais gars —
Posta tumsa vairs atpakaļ nenāks.
Ziedos elpo jaunais pavasars.

Lai draudzībā ejam roku rokā
Ar tautām, padomju saulē kas zel,
Laimēs varvīksnes mīrdošā lokā
Ik gads lai mūs augstāku ceļ!

PSRS ARCHITEKTURAS AKADEMIJĀ

Tuvojas 800 gadu jubileja kopš nodega 1941. gadā bombardēšanas Maskavas dibināšanas. Galvaspilsētas sabiedrība aktīvi gatavojas šīs dienās atzīmēšanai.

PSRS Architekturas akademijas muzejs gatavo lielu izstādi. Izstādē būs redzami dažādi archīvu materiāli un dokumenti, kas attēlo galvaspilsētas celtniecību un rekonstrukciju, izcilo seno architektu Kazakova, Baženova, Džiljardi Maskavas senie plāni, projekti, uzmeturni un zīmējumi, seno un šīs dienās architekturas pieminekļu uzņēmumi.

Ievērojama vieta būs ierādīta zīmējumiem, gravīram un gleznām, kurās attēloti vecā Maskava.

Patlaban veido galvaspilsētas ievērojamāko celtnu modeļus — Grāmatu palatas (architekts Bove), kas

Padomju Latvijas pirmie seši gadi pagājuši niknās cīņās, grūtā un pašazīlēdzīgā darbā. Ar pārējo padomju tautu, un pirmām kārtām lielās krievu tautas, atbalstu un palīdzību biežā Staļina vadībā mēs esam izturējuši visus pārbaudījumus un uzvarējuši visās cīņās. Padomju Latvijas darba laudis mierīgi raugās nākotnē. Vēl ciešāk saīgūsies ap boļševiku partiju, vienmēr nešaubīgi sekodami biedram Staļinam, viņi les tālāk preti arvienu Saulainākai nākotnei.

Darba laužu demonstrācija Rīgā, 1940. gada 21. juliā apsveic Padomju iekārtas nodibināšanu Latvijā.

Ilustrācija J. Kiss

Konstantins Simonovs „STAŁINGRADAS” KAFEJNICA

No „Dienvidslavijas burtnicas“

— Jūs bijāt Santanderas pēdējo dienu liecinieks? — es jautāju.

— Bet, reizēm, — viņš teica, neatbildot manu jautājumu, — reizēm ieraugī un īvēlēka seju, cilvēka, kura nav, ur tā nu, protams, jau skaidra fantazija, tādēļ ka jugs nepavisam neatgādina cilvēka seju. Bet tomēr — ieraugī. Jā, es redzēju Santanderas pēdējās dienas un patlaban atceres kādu cilvēku, ar ko biju kopā internacionālajā brigadē.

Sis diženais nosaukums, kas ar sarkanu tēnu bija uzrakstīts tieši uz vieņīga loga sasiestā un salīmētā stikla, izskatījās naivs un aizkustinošs, liekot neviļus pāsmaldīt.

Mēs bijām cilvēku plecpadsmīt, un sainmeks sabidīja kopā visus tris rupjos koka galdus, kas atradās kafejnīcā.

Vakarīnas, kas, stāpā citu, bija mums tā pašā laikā arī brokastis un pusdienu, tādēļ ka nebija neko ēduši kopā vārdienas, ieilga labas divas stundas.

Notiesājuši galu un sarkanos piparus, kas dažādos veidos sastādīja visu dabūjumā ēdenī karti, mēs vēl ilgi sēdējam, sildījāmies pie līelā pavarda, ar bāudu apslacīdamī piparu apdedzinātās rīkles ar vietējo ieskābo baltvinu.

Piepeši brigades komandieris majors Simīcs, paņēmis no galda vīna kausu, pacēla to un ar netveramu kustību, kaut kā sevišķi noteicot un tikko pagriezot, uztvēra mutē no kausa tecētās vārdas, bet tas nav svarīgi; es zināju isto.

Pēdējā dienā no četriem liegabaliem mums palika divi. Visi zirgi bija nosisti bombardējumā, liegabalus vilkām ar rokām, bet lai tos vispār alzvilktu, par to nemaz nebija ko domāt. Spanijas ziema — lietus un dubli...

— Jā. Ziemā tur dubli šausmīgi, — otrezīz negaidot ierunājās krievu kapteinis un tikpat negaidot aplkusa, un novērsās, it kā šos vārdus nebūtu teicis viņš, bet kāds cits.

— Pilnīgi pareizi, — Simīcs teica, — dubli šausmīgi. Drīz satricē vēl vienu liegabalu un nosita tās apkalpi, un es gāju pie Popova. Viņa liegabals bija pēdējais.

Sai laikā pašreiz uzbruka vācu tanki un marokani. Mēs sākām šaut pa tiem. Popovam bija palīcis tikai viens cilvēks — un es. Mēs plienēsām granatas un plielējām, bet Popovs šāva. Viņš sāva ļoti labi, labāk par mani. Pēc tam no mums nosita vēl vienu. Mēs ar Popovu palīkām divi. Visu laiku bez pārtraukuma viņa spēcīgs lietus. Popovs, kad es atrānu, bija bez savā ādas frenča, bet pēc tam, jau man klātesot, novilkā vēl kreklu un palika puskalls. Viņam bija karsti.

Drīz mēs aizdedzinājām vienu tanku un, liekas, arī otru, bet lādiņu mums bija vairs īkā triš.

Tad Popovs piepeši atrāvās no liegabala, pielecas un papēmā zemē puslerakto alus krūzi.

— Kāds karstums, Pablo, a! — viņš man teica. Mani tur tā sauca — Pablo.

Viņš dzēra no šīs krūzes spaniski, kā pirms es — uzvērot strūklu ar muti. Dzēra izslāpis un atkārtoja: «Karstums, Pablo, karstums.» Bet pār viņa kailo mīsu tecēja lietus straumes.

Ari es padzēros no krūzes, un mēs izšāvām pēdējās tris granatas. Popovu ievainoja taisni krūtis, un viņš nokrita. Es izpēmu no liegabala aizsīgu, aizmetu to labi patālu un pacēlu Popovu uz pleciem.

Viņš man teica to, ko daudzi saka tādos brižos: «Klausies, Pablo, atstāj mani, Pablo!». Un lamājās visās tris valodās, kādas viņš prata.

Bet es aizstiepu viņu līdz aizai un laidos lejā. Tur republikāni plevāca mūs abus, tādēļ ka arī es biju ievainots.

Viņu aizveda no Santanderas ar pēdējā ievainoto grupu, kas no turienes izķilva. Bet es paliku. Mans ievainojums nebija sevišķi smags.

— Paldies, Pablo, sveiki, — viņš man teica, kad viņu veda prom.

— Kādēļ — «sveiki»? Vēl redzēsimies, — es atbildēju, kaut gan patiesībā nemaz nedomāju, ka redzēsimies.

Simīcs aplkusa un sāka ar krāsns kruķi nikni dauzit pavārā pagalgu gaļus. Pēc tam gandrīz dusmīgi teica:

— Kā gan es varēju zināt, ka mēs redzēsimies? Es biju no tiem, kas Spanijā izdzēra kausu līdz dibenam.

Eiropā tātā toreiz vēl negribēja saprast, kas ir fašisms. Es pārgāju Francijas robežu, divus gadus sēdēju franču koncentracijas nometnē, izbēgu, pēc tam sēdēju vācu koncentracijas nometnē, atkal izbēgu. Kā gan es varēju zināt, ka mēs redzēsimies? To neviens tad nevarēja zināt.

Viņš sīta ar kruķi pa pagalgu galiem. Sadrupinājis visus līdz pēdējam sīkās oglēs, viņš atkal mīrigi teica:

— Lūk, nu var aiztaisīt dūmvadu. Pirms pusgada mani sutīja komandēt brigadi Ziemeļmakedonijā. Toreiz tur bija sīkli un uz turieni daudzus sūtīja.

Es gāju kājām pār kalniem vienpadsmīt dienas un sasniedzu brigadi div-

padsmītās dienas vakarā, noguris un nūknāks nekā parasti.

Staba priekšnieks man zīpoja par stāvokli, kas pēdējā mēnesi nevarēja sevišķi iepriecināt. Noslēgumā, atstādamas šo nepatiķamo vēsti pašām belgām, viņš teica, ka no trim bataljona komandieriem divi nav ierindā: viens kritis, bet otrs vakar smagi ievainots.

— Kur viņš ir?

— Apbedīts.

— Nē tācu, ievainotais?

— Te, blakusmājā.

Es teicu, lai viņš mani aizved pie ievainotā. Sādža jau divas reizes bija bijusi vāciešu rokās, un no tās bija palikušas vieniņi drupas. Mājā, kurā es iegauju, nebija ne durvju, ne logu ietvaru; no jumta paliekām lietus strūklas tecēja taisni uz māla klonu. Ievainotais gulēja kāktā uz slāpju salmu paklāja, līdz galvai apsegti diviem šneķējiem, un alzīsmuši, svilpījosi elpoja, tā ka to varēja dzirdēt visā mājā.

— Kas, plaušas pāršautas? — es kluju jautāju.

— Jā, — šaba priekšnieks atbildēja. Ievainotais lekunkstējās un kaut ko ātri ātri noteica. Es noliecos pie viņa, pūlēdamies saprast.

— Viņš murgo, — šaba priekšnieks teica. — Tu nesapratis. Viņš labi runā serbiski; bet kad murgs, tad nav nekādas jēgas. Viņš ir bulgars.

— Sen jau brigadē? — es jautāju.

— Kopš gada, — šaba priekšnieks atteica, — pārnāca robežu un ieradās pie mums. Sāka kā kareivis. Drosmīgs cilvēks.

— Sāi, brīdī ievainotais salmos pagriezās, atvēra acis, un es, ieskatījies izmoticījā, aukstu sviedru klātājā sejā, pažinu viņu.

— Popov! — es pasauku.

— Ā, Pablo, — viņš mīrigi teica, un pēc tā, ka viņš nemaz nebija pārsteigts, es saprata, ka viņš mīrst.

— Sēsties, — viņš teica. — Pasēdi! — Un piebildā: — Paklāj šineli, te slapjā.

Es nosēdos viņam blakus, pas piedu viņa drudzi sakarsušo roku un teicu, ka esmu ieceļots par viņu brigades komandieri un ka tagad viņš atkal, cīnīties manā vadībā.

Viņš nekā neatbildēja, tas viņu neinteresēja, viņš pārāk labi saprata, ka vairs necinīties neviena vadībā.

Dažas minutes mēs nosēdējām kļūsdāmi. Pēc tam viņš salmos mazliet pacēlās, atspieda galvu pret sienu un teicā:

— Atkal krūtis. Kā toreiz. Un tu zini — atkal tanks.

— Smagais tanks, — šaba priekšnieks iejaucās sarunā. — Viņš pats stājās pie liegabala un tanku alzīdedzīnāja. Viņš tev pastāstīs.

— Tu pastāsti komandierim, — viņš griezīs pie Popova.

Bet Popovs nekā neatbildēja. Redzams, ka viss tas bija no viņa jau tālu un maz to interesēja.

Brīdi kļūsījis, viņš pleskārās manai rokai un kļūsījis teicā:

— Tu, Pablo, necerēji mani sastapt šeit, vai ne?

— Kādēļ necerēju? — es atbildēju.

— Necerēji, necerēji, — viņš stūrgalvīgi atkārtoja, — es tācu esmu bulgars.

— Tu esi antifašists, — es teicu.

— Jā, jā, — viņš vēlreiz atkārtoja, — un tu tam netici, ko runā par mūsu tautu, tas tāpēc, ka šis nolādētās bulgari ekspedīcijas korpusss atrodas seit, Maķedonijā.

— Par tautu nekā nerunā, — es teicu.

— Runā, runā, — viņš ķukstēja.

— Bulgari, bulgari... Un arī par mani agrāk runāja, kad es vēl biju dzīvs.

Popovam bija taisnība, — es vērsoj pie Simīča, — tas nevarēja nenotikt.

— Jā, — Simīčs vienkārši teica, — toreiz likās, ka līdz tam vēl ļoti tālu, bet arī es tācēju, — pat toreiz — ka tas galu galā tomēr notiks.

Viņš acīm redzot jau tā bija saradis ar neizbēgamās nāves domu, ka neapzinīgi runāja par sevi pagātnē.

— Krietns, kaut arī bulgars, drossīgais, kaut arī bulgars... Tā nedrikst! Dimitrovs arī bulgars. Bet tos, kas tagad tur, Sofijā, fasistus, — mēs nošāsim. Atceries, ka mēs abi Kordovā Šāvām tos no piektā kolonā. Atceries?

— Atceros, — es teicu.

Viņš pacēlās salmos vēl augstāk un, raudzīdamies ar savām drudzi spīdījām acīm taisni mani, gaidīdamas mokošo kāsa sākšanos, skāļi teica:

— Mūsu tauta patlaban kā slimā, bet tā izvēsējoties. Tici?

Es gribēju atbildēt, ka pilnīgi viņam ticu, bet viņš atkal mani pārtrauca, un es saprata, ka viņš patlaban neko negrīdzīgātējējās.

— Bet tanks bija gluži tāds kā to reisī, un lietus lija. Vienīgi nebija alus, — atceries?

Viņš nespēkā atlaidās salmos un, aizvēris acis, palūdzī.

— Klausies, dziedi «Bandera Roha»!
Es kļūsēju.

— Dzied!

Bija dīvaini saārdītā maķedoniešu būdā piepēši dziedēt veco spānu republikāni dziesmu, bet es nevarēju vienām atteikt un nedrošā balsī nodziedāju pirmo pantu.

— Tālāk, — viņš teicu.

— Tālāk es neatceros.

— Bet es atceros. Bandera Roha, — viņš iestākā un aprāvās no briesmīga kāsa. — Nē, nevaru dziedēt. — Bet to mēr, Pablo, ne tādēl, — viņš teica pavisam kļūsu pēc ilga pārtraukuma, — ne tādēl mēs tur kopā sāvām no viena liegabala — tu un es, ne tādēl, lai te sēdētu šis nolādētās ekspedīcijas korpus. Ne tādēl, — viņš atkārtoja nešķēptā rūgtumā un mōkās. — Nevar būt, ka tā tās turpināsies. Tā tas nevar būt!

Tie bija pēdējie vārdi, ko es no viņa dzirdēju. Viņš izdarīja tādu kustību, it kā, beldīs sarunu, pagriezās pret sienu. Un aplkusa, smagi, svilpīgiem tverdām gaisu ar savām pāršaujātām plaušām.

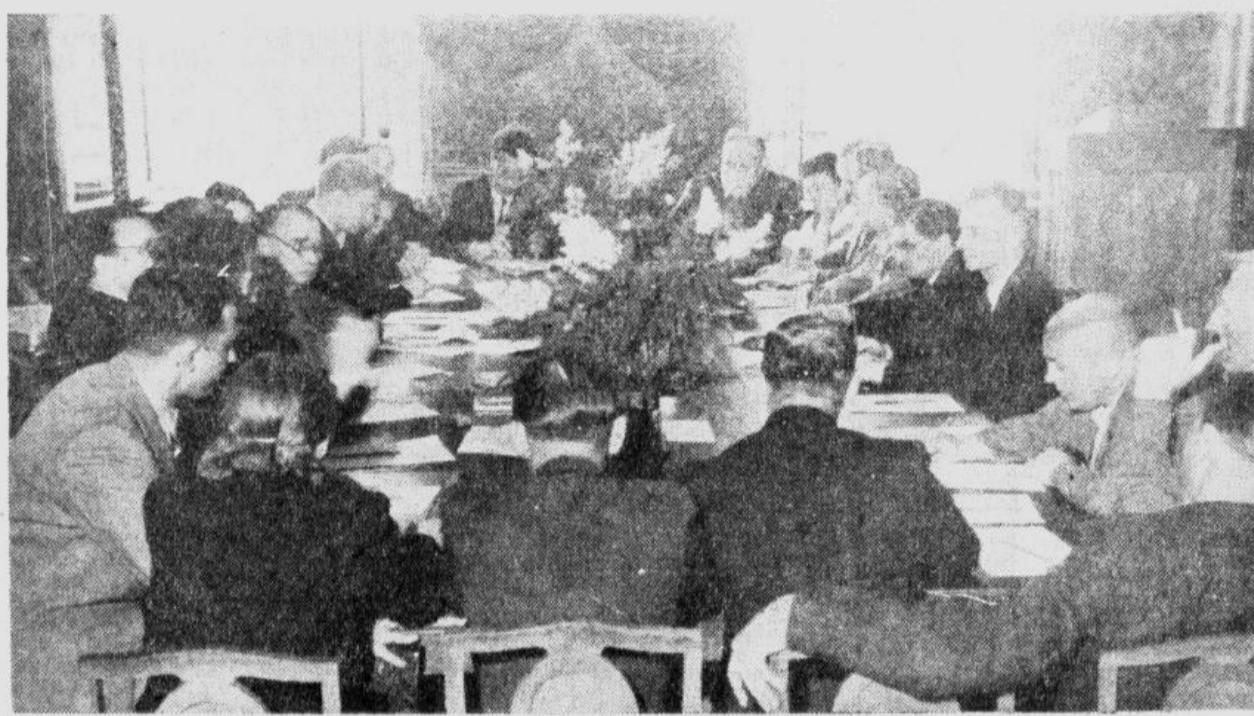
Nezinu, vai viņš negribēja vai nešķēptā runāt, bet pēc stundas viņš no mira, neteicis vairs neviena vadībā.

— Lūk, ko es atcerējos, raudzīdamies ugumi, kad jūs man jautājāt, vai esmu bijis Spanijā, — Simīčs teica, pagriezīs pret krievu kapteinī.

— Kā jums to teikt, — pirmo reizi visā vakārā pasmaidīja kapteinīs, — katrā ziņā man daudz stāstīts par Spaniju. Bet «Bandera Roha» — skaista dziesma, — arī es to neatteiktos dzirdēt pirms nāves. Tā man atgādina jaunību.

— It kā dūmi, grauzī acis, — Simīčs teica, — laikam tomēr par agru alzīdījām dūmvadu. Iziesim labāk svaigā gaisā.

Mēs atvērām durvis un izgājām. Bija dzidra mēnesnīca. Caur pīlsētiņu pa Nišskas šoseju uz fronti nepārtrauki gāja karaspēks, virzījās dienvidslavu kājnieki, brauca strupdegunīgās Reno mašīnās ar piekabinātēm īsiem bulgāru lauku liegabaliem. Bulgari un dienvidslavu kareivji gāja, kļūsījās, ieročīm skandinādami; te vienā, te otrā vītā uzlies

Padomju Latvijas rakstnieku un žurnalistu sastāpšanās ar angļu delegāciju Rakstnieku klubā.

ANGLU UN PADOMJU BIEDRĪBAS DELEGACIJA RĪGĀ

13. jūlijā Rīgā no Maskavas ieradās Angļu un Padomju biedrības delegācija, biedrības priekšsēdētāja Stenlija Evansa kunga vadībā. Delegācijas sastāvā žurnalisti, arodbiedrību un sabiedriskie darbinieki.

Pirmajā dienā delegāciju piepēmē Rīgas pilsētas izpildkomitejas priekšsēdētājs A. Deglavs, pēc tam tā apskatīja pilsētu.

14. jūlijā dienā viesi apskatīja Ķemeru kurvietu un Rīgas jūrmalu, bet vakarā apmeklēja Šekspira komediju «Lieļa brēka, maza vilna» izrādi Valsts Dailēs teatrā.

15. jūlijā delegācija izbrauca uz laukum un apskatīja dažas zemnieku saimniecības. Vakarā Latvijas Padom-

ju Rakstnieku klubā delegācija satikās ar Latvijas padomju rakstniekiem, žurnalistiem un kooperacijas darbiniekiem. Savā uzrunā Evansa kungs teica, ka delegācijas mērķis ir iepazīties ar patiesiem dzīves apstākļiem Padomju Latvijā. — Mēs te redzējām joti strādīgu tautu, — teica Evansa kungs, — kas visiem spēkem pīlas, lai ātrāk atjauno tu to, ko ienaudinieks nepostījis.

Atgriezoties dzimtenē, mēs pastāstīsim savai tautai, ka jūs, sadraudzībā ar pārējām padomju tautām, droši ceļat savu nācotni. Jāvēlas, lai sadarbība Padomju Savienības un

Anglijas tautu starpā vēl vairāk nostiprinātos ilgstoša starptautiska miera interesēs.

16. jūlijā delegācija apmeklēja galvaspilsētas rūpniecības un mācības iestādes, pēc tam to pieņēma Latvijas PSR Ministru Padomes priekšsēdētāja vietnieks Fr. Deglavs. Vakarā par godu delegācijai bija rikotus pusiendienas, kurās piedalījās izcilī Latvijas PSR sabiedriski, zinātnes, mākslas un literatūras darbinieki.

17. jūlijā delegācija ar lidmašīnu izlidoja atpakaļ uz Maskavu. Aerodromā delegāciju pavadīja Rīgas pilsētas izpildītājiem priekšsēdētāja vietnieks J. Pupurs, Latvijas Universitātes rektors M. Kadevs, Latvijas Padomju Rakstnieku Savienības sekretārs K. Kraulīns, laikraksta «Cīpa» atbildīgā redaktora vietnieks V. Kalpiņš.

Rozas Tamarkinas koncerti neapšaubāmi piederēja pašiem izcilākajiem pianistiem mākslas notikumiem mūsu šīs sezonas koncertos.

Pēc ilgāka starplaiķa Rīgu atkal apmeklēja slavenā tautas dziesmu dziedātāja KPFSR Nopeiniem bagātā māksliniecībā. Klauzītēs viņas koncertus, vispirms pārsteidz ārkārtīgā daudzveidību un oriģinalitāti, kādā izpaužas dažādo tautu nacionalajās melodijās. Jaunzemes koncerti šai ziņā līdzīnās dzīvai muzikālai folkloristikai pastaigai pie tūvām un tālām tautām, kur atklājam arīnīnās tautu muzikālās bagātības. Mākslinieci daudz pētījusi tautu dzies-

mas, daudz ceļodama un tieši klausīdamās, kā tautas pašas dzied savas dziesmas, lūkodama uztvert to atskanojuma tipiskās intonācijas, raksturu, ritmiku, dziedājuma sevišķo techniku. Tāpēc viņas atskanojumi arī sniedzīums tik daudz etnografiski savdabīga un raksturiga. Jaunzeme apbrīnojami pārvāla šo ipato tautas dziesmu raksturojuma mākslu, prasdama pārskaitīties plašā diapazonā, no krievu, ukraiņu, latviešu dziesmas līdz armēnu, bašķiru, ebreju, pat kiniešu dziesmai. Turklat viņas priekšnesumus vada teicama gaumes kultura, mēra izjūta, patiesība, liela muzikālītātē. Tas izskaidro lielos panākumus, kādus viņas koncerti gūst visā Padomju Savienībā nu jau vairāk par divi desmitiem gadu.

Pēc šās neatdarināmās tautas dziesmu atskanojuma mākslas grūtāk nācas ar līdzīgu interesi klausīties viņas padomju komponistu oriģinaldziesmu un estrades žanru dziesmu atskanojumus, kas mazāk atbilst mākslinieciem ipatnējam talantam.

Dziedājumus teicami atbalstīja pie klavierēm pianists un komponists V. Florovs, labus paskaidrojumus atskanojām dziesmām sniedza A. Ukolīčevs.

J. Bāķāns

dzīlāk atsevišķu cilvēku psichē, patiesībā novērtē tos. Un dabiski, ka literatūra, kurai lielais padomju rakstnieks Maksims Gorkijs devis tik cēlu apzīmējumu «cilvēka pazišana» («celoveko-znanijs»), ir padomju preses izdevumu — laikrakstu un žurnalu, slejās bagātīgi pārstāvēta. Tā paver gaišu logu darba tautas skatam uz cilvēces nācotni, uz komunistisko sabiedrību gluži tāpat kā ekonomika, vēsture vai kāda cita zinātni disciplīna. Tāpēc dailliteratūras sacerējumiem, apcerējumiem par literatūru val atsevišķiem literatūras vērtējumiem padomju presē ir gluži cīta — principala, nozīme nekā dailliteratūras sacerējumi un literaturzinātnes rakstiem kapitalistiskās sabiedrības presē. Kapitalistam dailliteratūra un tās vērtējumi ir apāši veida viņa turgus preces — paša laikraksta lapas — aromatiskas iesaiņojumi vai iešaiņojumi ornamentējumi pircēja pievināšanai. Padomju preses slejās dailliteratūra ir preses, šī «kolektīvā pro pagandista un kolektīvā organizatora» — organiska daļa, tās svarīgs locekls.

Šī atzīņa jāatsvaidzina, kad sākam aplūdot republikas vietējo laikrakstu dailliteratūras materialus. Tai jābūt kriterijam arī mūsu aprīņku un pilsētu

laikrakstos ievietoto dzeju, prozas un literatūrkritisko rakstu vērtējumā. Un tas jādara tāpēc, ka jau vairāk nekā gadu pēc Lielā Tēvijas kara nobeigšanas pret vācu fašistiem visos mūsu aprīņkos un lielākās republikas pilsētās iznākošie laikraksti ir visai daudz palīdzējuši Latvijas darba tautai socialisma celšanas darbā ar ievadrakstiem, ziņojumiem, apcerējumiem, korespondēnciēm un literariem sacerējumiem.

Latviesu valodā mūsu republikā iznāk pavism 20 vietējie laikraksti.

Starp tiem viens («Komunisti» Liepājā) kā dienas laikraksts, viens

(«Zemgales komunisti» Jelgavā) kā

četrto nedēļas dienu laikraksts 4 lapas, bet pārējie — trīsreiz nedēļā

par divām lappusēm. Ir istais laiks ap-

lukot to literatūras rakstu līdzsīnējo

devu, jo sevišķi tāpēc, ka jaunās

Stalīna piecgades celšanas darbā, mūsu

dzīlētēs darblaužu organizēšanā, dar-

barā pārejot uz komunistisko sabiedrību, dailliteratūras nozīme pieaug.

Pārlapojot 14 vietējos laikrakstus

(«Latgales zemnieks» — Viljāns; «Ma-

donas arājs» — Madonā; «Mūsu zeme-

— Valkā; «Liesma» — Valsmierā; «Cēsu

stars» — Cēsis; «Sarkanais karogs» — Ilūkstē; «Brīvā Daugava» — Jēkabpili;

«Zemgales komunisti» — Jelgavā; «Pa-

domju Kuldīga» — Kuldīgā; «Brīvā

Ventas — Ventspili; «Bauskas darbs» — Bauskā; «Tukuma ziņotājs» — Tu-

kumā; «Jaunas ceļš» — Aizputē; «Pa-

domju karogs» — Talsos), konstatējam,

ka dzējas, stāsti vai raksti par litera-

tūra parādījumiem tikai devīnos vietējos

laikrakstos, kamēr pieci (Aizputē,

Kuldīgas, Bauskas, Talsos un Ilūkstes

laikraksti) dailliteratūrai nav ierādījuši

vietas savās lappusēs. Ari visai lezimi-

gi, ar literatūru saistīti notikumi mū-

su sabiedrības dzīvē, kā Raina un M.

Gorkija piemiņas diena, Stalīna premi-

jas piešķiršana šai gadā un mūsu Tau-

tas rakstnieka Andreja Upīša apbalvo-

„Dienvidslavija“

Dokumentalo filmu centralā studija laidusi uz ekrāna jaunu filmu «Dienvidslavija» (režisors V. Ješurins, operatori V. Muromcevs, A. Sologubovs, S. Kogans, F. Korotkevičs: Iljas Erenburga teksts).

Filma «Dienvidslavija» veltīta dienvidslavu tautas varonīgajai cīņai pret vācu okupantiem par savas dzīlētēs godu un neatkarību.

Skaista ir Dienvidslavijas zeme, kas atrodas Adrijas jūras piekrastē zem Saulainajām dienvidu debesīm. Pret debesīm siej savās galotnes kalni, kur pakājēs ienākas vingas un zied apelinu koki. Drosmīga un brivibas mīlestīja ir tauta, kas dzīvo šai zemē. Kalnu ganībās mierīgi ganās lopu bari, un saule spoži spulgo pēdējā miera dienā. Vācieši uzbrukumi seko cits citam, taču visi viņu trieciņi sašķist pret partizānu varonību un drosmi. Hitlera, salāsījās 650.000 vīru lieku armiju, bija noīems par katru cenu partizanus iznīcināt.

Atkal ielenkums. Partizāni devās kālmos. Lāudis gāja dienu, gāja nakti. Viņi cīlās, krita, atkal cīlās un gāja. Viņi nesa savus ievajotos biedrus, bāsim kājām brīzdam pa sniegū, klups aiz pārguruma un tomēr nemira šeit, bet gāja.

Un viņi uzbrāja. Pārrāvuši ielenku loku, viņi atkal izķļuva brivibā. Sarkāna Armija tuvojās Balkāniem. Arvien tuvāk un tuvāk nāca uzbrūkšās Sarkāna Armijas ieroču duna. Un, rau, plecu pie pleca jau cīnās Staļingradas varonji un Dienvidslavijas partizāni par Belgradu.

Pēdējās kara dienas. Maršals Broz-Tito, ko lielā sajūsmā saņē Dienvidslavijas īaudis, teic runu tautai. Turpmākie filmas kadri mūs pārceļ Kremli, kur biedrs Molotovs un maršals Broz-Tito paraksta līgumu par Dienvidslavijas un PSRS draudzību, kas saliedēta šo tautu asinim.

Filmas pēdējie kadri — pavasaris. Zied olivas un citronu koki. Reizē ar pavasari Dienvidslavijā iestājusies arī uzvara, izcīnīta smagiem upuriem un izlīzīta asinu straumē. Tā beidzas filma — dzīļi satraucoša un patiesa Dienvidslavijas tautas vēstures epopeja.

V. Širokins

17. JUNIJA LAUKUMĀ

Architekturas pārvalde iekārtojusi pastāvīgu republikanisku izstādi 17. jūnija laukumā 8.

Starp gadu simtu veciem architekturas mākslas priekšmetiem, ko darīnājušas mūsu senču rokas, redzams, kādu Staļina lielais plāns izveidos Rīgu tuvākajos gados.

Tur ir inženieru un architektu izstrādātie meti nākamajai Rīgas sejai, jaunzemei, grandiozais uzvaras piemineklis Daugavas krastā, atjaunotā Vecriga ar raksturīgo Pētera baznīcas torni, Meīngalvju nams un virkne citi vēsturisko celtni, kuras kara laikā bija sagrāvuši nelietīgie okupanti.

Ktrs cilvēks mīl labu grāmatu, vēl ikāmēkā to redzēt mākslinieciski rotātās adas vai kartona sējumā. Savu māku šeit parādījuši adas izstrādātāju un grāmatu sējumā.

Interesants ir individuālo dzīvojamo ēku makets līdz ar paskaidrojošu tehnisko literatūru.

Tuvākajās dienās izstādē iekārtos standus arī mūsu elektrotehniskā rūpniecība trešās, kūdras, cementa un keramikas trešās, mākslas priekšmetu ražošanas kombināts «Māksla», kokvilnas rūpniecības trešās u.c.

Interesants ir individuālo dzīvojamo ēku makets līdz ar paskaidrojošu tehnisko literatūru.

Tuvākajās dienās izstādē iekārtos standus arī mūsu elektrotehniskā rūpniecība VEF un lielākie keramikas izstrādātāju uzņēmumi.

Izstāde atvērta katru dienu, izņemot pirmās dienās.

V. Klivers

JĀNIS NIEDRE

LITERATURA REPUBLIKAS VIETĒJOS LAIKRAKSTOS

riņķā vai pilsētas dzējnieku un stāstnieku darbus, vietējo laikrakstu redakcijas palīdz vairot mūsu literatūras darbinieku rindas?

Pielīnētajos 14 Latvijas PSR vietējos laikrakstos aprēķinātās dzīlētēs ievietotas 7 autoru septīnas dzējas, 3 autoru četri stāsti vai mākslinieciski apraksti un 6 autoru devīni raksti par rakstniekiem un literatūru, tas ir, literatūrkritiski sacerējumi. Stāp autoriem triju — J. Buša, Alb. Paegles un A. Sutkās vārdi jau agrāk dzīrēti.

Kāda tad ir šo desmit jauno autoru mākslinieciskā debīja? — Visai zemas kvalitātes. Izņemot «Mūsu zemē» ievietoto A. Sutkās dzējoli — veltījumu laikrakstam «Mūsu zeme», un «Zemgales komunisti» 1945. g. iespiesto A. Ciruļa stāstu — apcerējumu «Pa fašistu cilvēku mednieku pēdām» («Cetras nāves nometnēs»), kas visumā (sevišķi Sutkās dzējoli) atbilst literatūras sacerējuma nosaukumam, pārējās tās kā jaunās kūrūs nepublicēdami, būtu ieguvuši kā lasītāji, tā paši rakstītāji.

Pielīn

VAPP daīsliteratūras apgādā jauntnā kušas grāmatas: Rūdolfa Blaumāna lugu izlase, vāku zīmējīs J. Plēpis; Leva Tolstoja Kara stāsti Valda Grēviņa tulkojumā, vāku zīmējīs K. Sūniņš.

Ludas Giras dzejoļi

no cikla „Atbrivo tā Lietuva”

PILENI

Kur sīmā Nemanā kopā gadu gadiem plūst,
Pils, vārdā Pileni, reiz slējās stāvā kraujā.
Tur mita varoņi, kas rūdīti bij kaujā,
Tur nāve šķita tiem daudz labāka kā gūsts.

Kaut zemē trūdošā sen pārvērtušies kauli
Un tikai leģendas par pili stāsta mums,
Pat mūsu uzvaru un sāpju diženums
Nov spējīgs aizēnot šo vīru slavas sauli.

Cik grūti klausīties, kā vācu vilki kauc,
To pīšiem, kuru gars bij brīvs un nepakļauts,
Un zināt — dzimtene akstī atriebības dienu.

Šī stunda situsi! Miers atkal kapus klāj.
Mūs apmirdz brīvība. Tās rokai varenai
Nu Lietuvu uz mūžu mūžiem vienot!

PĒDEJAIS ZIEDS

Jau trešā ražā mūža bij aizvadīts,
Un astras ziediem nobīrusi zāle;
Bij projām jaunību kā sīmā tālē,
Un moku klāsts un retais prieks tai līdz.

Bet vēlais rudens dzejeniekam bij zēlligs.
Lai senās sāpes remēdētu masīliet,
Sai vītumā ar negaidītu kvēli
Bij uzziedējis maigs un bikls zieds.

Kaut nepaguva dzejenieks, rieta skauts,
Dzert rasu medaino, ko zieds tam deva:
Kā milu pēdējo, ko aizmirst nevar,
So ziedu mūžam atcerēties jauts.

Tad nāca negaiss bargs, un pērkons rūca.
Kurš ziedu pēdējo šai vētrā plūca?

Atdzejojis Anatols Imermans.

sacenes ar Grota pantiem par meža cīrtejiem un sarīmējīs «Meža talku».

Janvaris jau pusē,
Mežs ari neklusē —
Mežs un talkas rīts
Darba sparā trīc.
Ari cirvī, zāgi
Cērt un zāģē kokus,
Nav vairs rūpes, bēdas —
Rodas malkas grēdas.
Siltas top pilsetas,
Siltas — lauku sētas.
Darbu rod fabrikas —
Zīnas nāk no Rīgas. (? — J. N.)

Pietiks piemēru. Te viss kas, tikai ne dzeja, ne vārda māksla.

Negribētos pieļaut tādas domas, ka laikrakstu «Zemgales komunisti», «Tukuma ziņotājs» u. c. redakcijās atrašatos maz kvalificēti darbinieki, kas nesaprot, ka tam, ko saus par dzeju, vispirms jābūt mākslinieciskam sacerējumam. Tādām domu izteikumam vārdos, kas lasītāja rada emocionalus pārdzivojumus, ko lasot vai klausoties, cilvēks nevar palikt vienaldzīgs. Tāpat negribētos domāt, ka šo redakciju darbinieki parastajos avīzū rakstos atlauzu rakstītājiem «ar cirvi zāģēt kokus», «iūpās kļūsiet gadu simtiem», «sālam nenobaidīt taisnību» utt., kas, kā redzams, pilnīgi atlauts vinu laikrakstos ievietotajās «dzejas». Un tad politisko absurdu: notēlot dzīvi bez cīnās, mūsu darbu bez grūtībām kā sentimentālu līrināšanu, kas atrodas nesāmierināmā pretrūnā ar tajos pašos laikrakstos ievietotajiem politiskiem un informatīviem rakstiem.

Par prozu būtu mazāk ko sacīt. Istī vietējo autoru prozai darbi pat miniatūrformā mūsu vietējos laikrakstos vēl nav parādījušies. Tie vairāk apcerējumi nekā dailproza. Tomēr dažos, pirmkārt, «Zemgales komunisti» ievietojatos, prozas sacerējumos atrodam pietiekami daudz neestetisku tēlojumu vietu, vulgaru sarunu utt. ko gluži labi redaktors varēja izlabot.

Jo smagāki iebildumi jāvērš pret dažiem vietējos laikrakstos (sevišķi «Latgales zemniekā», «Madonas arājā») iepriestajiem literatūras apcerējumiem. Lūk, daži piemēri:

... Majakovska dzeja kā zibens skēla pasaules literatūru, metot spožu gaismu pār dzīves novadīm...»

(«Revolūcijas tribuna Majakovska nāvesdiena»; «Madonas arājs».)

Vai arī: «Dzejenieka gaitas J. Sudrabkalnās sākā jau agrā jaunībā. Viņa pirms dzeju krājums «Spārnātā Ar-mada» iznāca 1912. (? J. N.) gadā.

Vienmēr meklēdamas dzejas formas burvības, viņš attīstās par dzejas formas meistarū» (F. Logins, «Latgales zemnieks» Nr. 30, 1946. g.)

Līdzīgi ir arī vēl daži rakstnieku raksturojumi, piem., par M. Solochovu, Raimu. Padomju laikrakstā iepriestā literatūras apcerējumā pats galvenais ir marksistisks rakstnieku darba novērtējums un viņa māksliniecisko ieteksmes līdzekļu raksturojums, bet nevis pāčlojums Pietuku Krustīpa stilā ar nepareizu faktu izrotājumu. Ja vietējo laikrakstu redakcijas nespēj spriest par savu līdzstrādnieku dzejas, prozas vai kritikas darbu vērtību, varēja sazināties ar Rakstnieku Savienību, pie kurās darbojas jauno autoru sekcijs. Vajadzīgo konsultāciju redakcijas saņemtu līkā. Un nebūtu kompromitēta ne dzeja, ne pati rakstniecība.

Nobeidzot jārunā par dažu mūsu rakstnieku jaundarbu vai sevišķa pašūtījuma darbu iespiedumiem vietējā presē. Visas pazīmes liecina, ka mēs šai zīnā atlodāmies uz bīstamas slipes. Piemēram: «Zemgales komunisti» pasūtījis šogad PSRS Augstākās Padomes vēlēšanām Valtam Grēviņam dzīju par deputātu kandidatu Veilāndu (līdzīgi kā Al. Cakam par O. Oskalnu). Un V. Grēviņš dzejo:

Krastos, kur Tērvete priecīgi lokas,
Darbi kur veicas un liksimība soka,
Gulās reiz smagums, reiz kveldēja
mokas.

MEINHARDA RUDZIŠA — DZIMTĀ ZEME

Dzimtā zeme — Meinharda Rudzīša trešā dzeju grāmata, bez tam Tēvijas kara gados Maskavā iznākusi vina poema Nāves vīcienis.

Pirmajās divos dzeju krājumos Virs ar basām kājām (1931. g.) un Tornā iela Rigā (1934. g.) skan darba tautas sūrs dzīves motīvi. Burzuaizskās Latvijas laikā Meinharda Rudzīša bija cītās dzejenieks. Par piedallīšanos strādnieku kustībā burzuaizskā vara viņu iesēdina cietumā, viņa grāmatu Tornā iela Rigā konfiscē. Pēc gada šī pati konfiscētā grāmata iznāca Maskavā.

Meinharda Rudzīša šī laika posma skaudrās vārmas lasot, ataust burzuaizskās Latvijas posta ainas, kad ekspluatatoru izkalpiņātie strādnieki bija izmesti uz ielas, atstāti bez darba un maizes. Meinharda Rudzīša zīmējās kontrastus:

Es redzēju acis,
Dīvi skumstos acis
Aiz pagraba loga,
Kas kvēpēm bij klāts.
(Acis)

Tās ir bēdu pilnas rindas par darba tautas postu, par tumšiem pagraba dzīvokliem. Tā saucamās «demokrātiskās» Latvijas bezdarba un bāda rēgs labi atspogulojas seksojās rindā: «Es ilgi kļainoju pa pielijušām ielām, gar loģiem piekrātēm, kur viss, ko kāro bāds...» (Ielas puika). Šī pati izjūta visdaudzākās variācijās vijas cauri gandrīz visiem divu pirmo krājumu dzeju ielā, bet še dzejoli neatzīsnēd jau pieņētos agrāko krājumu dzeju, kur bezdarbnieku un dzīves pābērnu motīvi daudz spēcīgāki un spilgtāki. Starp senākās sacerētēm lasāms arī kāds ipatnējs, 1928. gadā uzrakstīts, agrākos krājumos ievietots dzejolis Manas rokas: «Manas rokas darbā izstalpītas, Ar zīlām dzīslām sasaistītas». Tas kāds no autora pirmajiem dzejoliem, kurā izmānā liela Raina ietekme.

Meinharda Rudzīša tematika visai plaša. Pirmajā padomju gadā, Tēvijas kara gados un tagad, kad jātauno vācu okupantu postījumi — Meinharda Rudzīša allaž atsaucas katrai aktualai temai. Dzimtā zeme kā vienu no labākajiem gribētos minēt dzejoli, ko autors veltījis lielajam cilvēces genijam Lepinam:

Lepins mums kā saule staro,
Laiku laikos jauns un dzīvs,
Mūsu rokās viņa karegs
Mūžam plīvos skaists un brīvs!

Šie vārdi nāk bez skafuma, ar vienkāršu un sirsniņumu tie iegūst lasītāja sirdi. Nav nejaūšba, ka šīs līsa, sešpadsmit rindā dzejolitīs kļuvis populārs ipaši jaunatnē un mūsu skolās. Krājumā atrodam Tēvijas kara gados dziesmu konkursā godalgoto dzejoli Latvieši gavīlē Staljinam. Vēstos, pacīlātās jutopas caurstrāvotas vārmas pauž dziļu patriotismu, padomju zemes mīlestību, tiebīlību uzvarai, tīcību lielām Stalīnam:

— Kauju ceļā nav velts, —
Ar Stalīnu mēs uzvarejām!
Viss tautas spēks nu kājās ceļts,
Kā viens mēs visi gavīlējam, —
Ligo!

Se autors labi leaudis skaito «ligo», tā izceldams latvisko kolorītu. Sirsniņi dzejolis ir Pioniera vēstule. Skaidrām, bērnišķīgi naīvām acīm pionieris redzē lielo dzīves patiesību, tautas likteņa

apvērsumu — viņš raksta vēstuli tēvam, kas cīnās pret vācu iebrūcējiem. Tomēr autoram dažviet piekrītīgās vajadzības nepiesiestības, bērnišķīgas vilsirdības. Dzejoliti iesprukusi tāda gudra rinda «Brīvu tautu brīvās gārs». Otto dzejoli (19. lpp.), kas arī veltīts pionieriem, nomāc aukstās svītu frazes. Kā vienu no labākajiem šīni krājumā var minēt savdabīgo, rūpīgu izstrādāto dzejoli — Rīga. Meinhardam Rudzīšim patik mainīt pēdu skaitu un pantmēru. Šini dzejoli, pieletot so panēmēnu, viņš saas dzīlē teicamu formas vijigumu. Tikai autora neuzmanības dēļ pēdējā panta pirmajā rindā iekļuvis lieks balsiens, kas nevajadzīgi trauce sešpēdu jambu vārsmu.

Garākā dzejojumā Meinharda Rudzīša ietvēris pāsaizliedzīgo padomju sieviesi, Panfilovas kūdras racēju — varonīgo darbu. Šis baladisks dziedātājs spilgti parāda, kā Tēvijas kara dienās mūsu stevites — padomju patrītes, visus spēkus sasprindzinādmas, vāronīgi strādādamas, palīdzēja sakaut ienaidnieku.

Meinharda Rudzīša dzejo arī brīvā vārsmā, viņš mil vienā dzejoli pieletot klasisko pantu un brīvo vārsmu, pie mēram, Jūrnieka stāstā. Jāsaka, ka šīni gadijumā, tāpat lielākā vai mazākā mērā arī citos garākos dzejojumos un poemās, šīs panēmēns autoram nav bijis sekmīgs. Pēdējā laikā nav atradies neviens latvisu līkis, kas brīvā vārsmā būtu devis kādu paliekamā darbu. Tas pats jāpiedzīvo ar Meinhardam Rudzīšim, jo šī forma prasa no dzejenieku varbūt vēl vairāk meistariem. Dzejolis Jūrnieka stāsts iekārta liekiski, bet ja pēc otrā panta sāk atslābt, zūd noskaņa, dzejolis it kā sadrūp. Autors gan pēc lauzītā brīvās vārsmas rindā četrās reizes atgriezas pie klasiskās ētrīndās — tomēr dzejola kopnoskaņa neizdodas radīt, kaut gan atsevišķi panti un rindas ir izdevušās.

Ar kopēju virsrakstu Dzimtā zeme apvienoti trispadsmīt dzejoli, kas sacerēti Padomju Latvijas piektajām gada dienās. Se dominē deklaratīvs, lozungs, kāpēc to nevar uzskatīt par izdevušos. Vairāk saliedēts, ar īstāku patosu ir otrs prāvās dzejojums Jauņais Lāčplēsis. Tomēr arī tē netrūkst sausu, nedzīvu rindu. No plašākiem dzejojumiem vēl mināma balade Ivans Korčagins. Autors še aizsācis latviešu padomju līkā vēl maz cilātu temu — zēļ tikai, ka attīstot balades sižetu, autoram nav izdevies išti, višā augumā parādīt lielās krievu tautas dižo patrītu.

Dzimtā zeme — prāvs, glīti izdots dzēju krājums. Šī grāmata pauž lielās padomju Tēvzemēs varenību, padomju cilvēka patriotismu. Tā apliecinā Meinharda Rudzīša dzejenieku talant un rāda, ka no viņa turpmāk tiesības prasīt vēl radošāku, idejiski un mākslinieciski nobriedušāku darbu. Nobeidzot jāizrāda uz Meinharda Rudzīša poemu Nāves vīcienis, kas izdots atsevišķā grāmatā Maskavā. Viņš pagaidām ir pirmais mūsu dzejenieks, kas plāšķā darbā skāris partizānu temu.

Ignats Muižnieks

Krievu tautas ziemelu dziesmu koris

1926. gadā Archangelskas apgabālā, Velikij Ustjug pilsētā skolotāja Antonīna Kolotilova noorganizēja amatieru korus.

Dzīvēsnīt gadu darbibas laikā koris izveidojies par spēcīgu profesionālu kollektīvu un tagad saucas — Krievu tautas ziemelu dziesmu koris.

1944. gadā koru kolektīvu un krievu tautas dziesmu izpildītāju Vissavienības skatē koris saņēma pirmo premiju.

Skolotājas Antonīnas Kolotilovas organizētā kora vēsture joti interesanta.

1931. gadā Kolotilova un pārējie kora dalībnieki — Merkurjeva, Petrova, Suchneva u. c. no Velikij Ustjug pilsētas pārcēlās uz Archangelsku. Tur kora sastāvs papildinājās ar Šenkovskas, Oegas, Primorjēs apvidū zemniecēm. Loti vērtīgs ieguvums korim bija Pīnegas dziedātāju — Serebreņikovu gimenes, iesaistīšanās kora darbā. Si gimenē atnesa korim vairāk nekā 300 dzīdu dziesmu, semu rotāju un piedzīdājumu. Drusku vēlāk kori saistījās Lešukonās dziedātājās un Zoloticas sādžādu žanru un stilu dziesmu: vēsturiskās, sadzīves, līriskās, karavīru, kāzu dziesmas, piedzīdātās dziesmas u. c. Humors, asa satīra un asprātības ir ziemēnieku dziesmu neatņemama sastāvdaļa.

Krievu tautas ziemelu dziesmu koris repertuarā vienmēr labākie ziemelu folkloras paraugi, milzīgs daudzums dažādu žanru un stilu dziesmu: vēsturiskās, sadzīves, līriskās, karavīru, kāzu dziesmas, piedzīdātās dziesmas u. c. Humors, asa satīra un asprātības ir ziemēnieku dziesmu neatņemama sastāvdaļa.

Vācot tautas ziemelu dziesmu koris no pašām pirmajām pastāvēšanas dienām daudz darījis apgabala darbajauzu kulturalā līmeņa celšanā un piedāvājusi visos sabiedriski politiskos pāsākumos.

Vācot tautas ziemelu dziesmu koris vienlīcīgi sakopojis arī citu folkloras materiālu bagātīgu krājumu.

P. Abojīmoys

Kulturas dienā REPUBLIKA

SENLATVIEŠU DEJU UN MUZIKAS ANSAMBLIS

Aizputē noorganizēts etnografisks senlatviešu deju un muzikas instrumentu ansamblis, ko vada Kulturas nama vadītājs J. Krauksts kopā ar Al-sungas deju un kokļu meistarū Pēteri Koratu. Ansamblis patlaban iestudē inscenējumu «Skani, kokle», kurā atspogulīties alsungiešu kāzu paražas, dejas un dainas. Ansamblis piedalīsies mākslinieciskās pašdarbības republikāskajā skatē Rīgā.

JAUNUZVEDUMS VENTSPILIM

Ventspils valsts iestāžu darbinieku arodbiedrības dramatiskā kopa 2. jūlijā izrādīja jauniestudēto Tijas Bangas 3 cēlienu komediju «Septiņas vecmeitas». Režiju vadīja Zeitmatis.

LIETIŠKĀS UN TĒLOTĀJAS MĀKSLAS SKATE

11. jūlijā Liepājas pilsētas muzejā atklāta lietišķas un tēlotājas mākslas skatē.

Izstādē daudz krāšnu eksponātu, lie-lāko tiesu lietišķas mākslas meistara koktēlnieka un keramika Beķera un daiļkrāsotāja Buša darbi. Skatē piedālās arī Mākslas un daiļamatniecības skolas audzēknī. Atsevišķi stendā izstādīti pazīstamā koktēlnieka Pankoka darbi. Skatē daudz Nicas, Rucavas, Grobiņas pagastu audumu paraugu.

KONCERTS UN VIESIZRĀDE MADONA

Madonas Kulturas namā nesen ar koncertu viesojās LPSR Operas un baleta teatra solists Aleksandrs Viļumans. Klavieru pavadījumu deva E. Viļumane.

Valmieras teatris, viesojoties Madonā, izrādīja V. Iljenkova lugu «Ziedu laukums».

VAPP GRĀMATU APGĀDS redakcijai piesūtījis šādus izdevumus:

Jūl. Vanags un Fr. Rokpelnis — Cēles cirtēji, vēsturiskā luga 3 cēle-nos. 9 ainās; Lev Tolstojs — Kara stāsti, tulkojis Vaidis Grēviņš; M. Ij-jins — Stāsti par lietām; V. Sk-spirs — Hamlets, 10. klasei; Baltstirums, mēla sēkla, latvies-tautas miklas un sakāmvārdi, A. Kronberga autolitografijas un izlase; E. D. Ozoliņš — Ābece, latviešu valoda krievu skolām, 2. klasei; J. Dunajevs-kis — Jautro zēnu mārs, balsijs ar klavieru pavadījumu; Revolucijs bērni — Viktors Igo, Uidas, Džeka Londona, V. Katajeva, A. Gaidara, E. Smirnova stāsti; Metodisko norā-dījumu krājums, PSRS Zemkopības ministrijas sistēmā ietilpstosājām vidējām lauksaimniecības mācības ie-stādēm; Latvijas lauksaimnie-

cības akademija — Lauksaimniecības fakultates programmas; M. Ch. Zebraks. — Rūpniecības grāmatve-dības kurss, mācības grāmata augstā-kām mācības iestādēm, tulkojums prof. Dr. oec. E. Baloža redakcijā; Doc. K. Zālīte — Lauksaimniecības elektri-fikacija; A. Kiselevs — Algebrais pirmā daļa, mācības grāmata nepiņāns vidusskolas un vidusskolas 6.—8. klasei; L. N. Tropovskis — Isas decima-lās klasifikacijas tabulas nelielām bibliotēkām; A. Žemčužnikovs, A. Lepovskis un G. Poliaks — Hi-giena, paškontrole un pirmā palidzība, viela GDA kompleksā I pakāpes normu izpildei; Vingrošana, sacīkšu no-teikumi, oriģinalu krievu valodā 1945. gadā apstiprinājusi Fiziskās kulturas un sporta komiteja pie PSRS TKP.

Kongresu sasaucu franču intelligences savienība, kas organizējās vācu pagrīde un jaun tad izauga par lielu sabiedrisku spēku, tās rindās apvienoja zinātnieki, mākslinieki, aktieri, kino darbinieki, rakstnieki, architekti, juristi, augstāko un vidējo skolu darbinieki, neatkarīgi no viņu reliģiskās pārliecības un pierderības tai vai citai politiskai organi-zacijai. Franču intelligences zieds, tās labākie laudis, kas piedalījās cīpā pret vāciešiem, sastāda savienības pamatu.

Savienības priekšgalā atrodas akade-mikis Zoržs Diamels — rakstnieks, kato-lis, Zaks Trefuls — Pastera institūta direktors, Luijs Aragons — rakstnieku nacionālās komitejas generalsekretārs, Piers Lansars — viens no popularākajiem Francijas teatra darbiniekiem, André Buasars — generalprokurors, Frederiks Zolio-Kiri — akademikis.

Kongresa mērķis bija — demonstrēt franču intelligences vīenību, viņas gatavību ar savu radošo domu kalpot miera lietai, gatavību aktīvi cīnīties pret fašismu, zem kādas maskas tas ari censtos slēpties.

Tas bija Francijas vēsturē pirmais kongress, kura tik plāsi bija pār-stāvētas visas intelligences kārtas, — un kaut Pleiela zālē pulcējās dažādi laudis, kas reizēm viens ar otru strīdējās par atsevišķiem iekš-politiskiem jautājumiem, vini parādīja pilnīgu vienprātību galvenajā jau-tājumā, kas savīļo visus godugus pa-triotus, — savu nostāju cīpā par nes-astrināmu mieru, pret fašisma atdzī-šanas mēģinājumiem.

Zinātnieki runāja par nepieciešamību ātri atrisināt problemu par atomu

«Aiz frontes linijas»

Izdevniecība «Hatchinson» Londonā izdevusi rakstu krājumu «Aiz frontes linijas» («Behind the front line») — par padomju partizaniem vācu aizmu-gurē. Grāmata ievietoti generalleitanta Ponomarenko, K. Simonova, J. Gabriloviča, G. Fiša, V. Lāča un partiza-nu dalībnieku stāsti un apraksti.

Teatru muzeju fonda papildināšana

Mākslas lietu komiteja pie PSRS Mi-nistrū Padomes uzdevusi visiem Savie-nības, republiku, apgabalu un pilsētu dramatiskajiem un muzikalajiem teat-riem nodot Valsts centralajam muzi-kaļs kulturas muzejam un Bachruši-na Valsts centralajam teatru muzejam visu reklamas un informacijas litera-turu, ko teatri izdod sakaru ar jauniem iestudējumiem, kā, piem., plakatus, afišas, repertuara kalendarus, libretus, programas, ielūgumus u. t. t., tāpat ari foto materialus, kuros fiksēti jaunie iestudējumi — dekorāciju uzņēmumus, aktieru ģimenes u. t. t.

Jauns baletdejotāju izlaidums Maskavā

1946. g. 5. un 6. jūlijā PSRS Lielā teatra filialē notika Maskavas choreo-grafiskās skolas izlaiduma izrāde.

Pirmajā daļā uzvedza choreografisko svitu divās ainās — «Sniegbaltīte»; Čaikovska muzika pēc tā paša nosau-kuma Ostrovska dramas.

Izrāde, ko iestudējis baletmeistars Varkovickis, notika sevišķi veiksmīgi. Dekorācijas darinājis Stalina premijas laureats, Nopelnīm bagātās mākslas darbinieks Viljamsons; dirigēnts Scharovs.

Otrā daļā ar izcilām sekmēm iezī-mējās deja — «Suvorovieši», ko izpil-dīja skolas 1.—3. klasses audzēkpri. Uz-stājās 12 pāri meiteņu un zēnu. Deju iestudējis baletmeistars Varkovickis.

Visi skolas absolventi — 22 cilvēki — uzņemti PSRS Lielā teatra trupā.

Vissavienības celojošo koncertbrigažu apvienības pārkārtošana

Tēvijas kara dienās estrades māksli-nieki lie-lāko tiesu apkaloja Sarkanās Armijas daļas. Turpreti tagad celojošo koncertbrigažu darbs krieti vien pa-plašinās, lai apkalpotu republiku lie-lākās pilsētas un zemes rūpniecības ra-jonus.

Lai uzlabotu estrades darba organi-zaciju, Mākslas lietu komiteja pie PSRS Ministru Padomes nodibinājusi Vissavienības celojošo koncertu apvie-nības Maskavas nodaļa («Maskavas Valsts estrade»), māksliniecisko kolektīvu un estrades ansambļu direkciju, tāpat arī Vissavienības apvienības bi-roju koncertviesrādēm.

Lai paplašinātu teatru darbu, radot jaunus dramatiskus darbus, un lai uz-labotu teatru repertuarus, Mākslas lie-tu komiteja pie PSRS Ministru Padomes izvirzījusi galvenajos dramati-kajos teatros ipašu darbinieku — mākslinieciskā vadītāja vietnieku, reper-tuara jautājumos.

Rakstnieks Kłods Morgans — viens no laikraksta «Letr Franze» dibinātājiem, kas vācu pagrīde to redīģēja trīs gadus, asi uzstājās pret mēģinājumiem amnestēt, piedot literatiem, kas sadar-bojušies ar vāciešiem, pamest viņu no-devību aizmirstībai. — Minchene prie-kritēji literatūrā tāpat kā politikā pie-mums tika skandalozā kārtā apžēlo-ti! — viņš izsauca. — Nevar zaudēt godu uz laiku, nezaudējot to uz visiem laikiem. Uz visiem laikiem savu godu pāzaudējuši Monterians, Ziono, Morans un citi nodevēji. Viņiem piedot būtu nozīgums. Atercieris Eluara iedvesmo-jas rindas: Virs zemes nevar būt glā-bija, ja piedod bendēm.

Vētrainiem aplausiem kongress sanē-ma dedzīgo, saturīgo Luija Aragona runu.

— Vēsturi nevar pārrakstīt kā grā-matu, — viņš teica. — No faktiem ne-kur nevar aizbēgt. Karš bija, un šo karu pasaulei uzspieda fašisms. Šis mūsu kongress ir turpinājums starp-tautiskajam pretkara, pretfašisma kon-gresam, kas sanāca 1932. gadā šai pašā zālē, piedaloties Barbišam un Romenam Rolanam. Starp tiem, kas šodien atro-das šai zālē, ir arī tādi, kas apšaubija to patiesību, par to korekti runāja. Viņi domāja: fašisms var būt — tas nemaz nav tik launi! Bet tagad šie laudis ir ar mums. Viņi saprata, ko nozīmē fa-šisms, viņi pārliecījās, ka karš Spā-nijā bija tikai liels manevrs maršam uz Parizi. Pretošās dienās cīnījās pret fašismu apvienojās visi godīgie patrioti, no katoļiem līdz komunistiem. Tiekpat vienotībā mūs jāsadarbojas cīpā par mieru.

Rakstnieki Zans-Rišars Bloks un Pols Eluars, skulptors Orikots, slavenais franču aktieris un režisors Luijs Zuvē un daudzi citi aicināja saliedēt franču intelligences progresīvos spēkus.

— Es nekad neaizmiršu, cik lieliska vienība valdīja starp katoļiem un komunistiem dienās, kad notika cīpa pret vāciešiem, pat tajās grūtajās dienās, kad mēs atrādāmies koncentrācijas no-metnē, — teica apdāvinātais rakstnieks katolikus Keras. — Mūs vienoja naids pret fašismu, milestība un padevība Francijai, — šim jūtām mūs jāvieno ari tagad, kad cīnīmies par mieru lietu.

Saprotams, ka ne visu kongresa da-libinieku runas bija vienādi mērķieci-gas. Dažiem Francijas intelligenšiem vēl arī var spēlēt cīpā pret galvu ceļo-reakciju. Bet tomēr kongress visi spilgti un izteiksmīgi nodemonstrēja franču intelligences saliedētību, tās pa-devību demokratijas idealiem, naidu pret fašismu, gatavību ziedot visus spē-kus par mieru visā pasaulē.

Kongresa generalrezelūcijā teikts: «Visu zinību nozaru franču intelligences, pulcējusies savā kongresā, nolēma ap-vienot visus savus spēkus miera sargā-šanai visā pasaulē. Zinātnieki un in-ženieris darbinieki, aktieri, inženieritec-hiskie darbinieki, juristi un rakstnieki, paziņo, ka tas ir viņu pienākums un uzdevums. Izvairīties no kara var, vienīgi neatlaidīgi cīnoties pret visu to, kas palicis no fašisma, un pret visu to, kas no šīm fašisma paliekām var iz-augt.»

Kongress nolēma panākt visas pasau-les progresīvās intelligences spēku cie-sāku apvienību, radīt starptautiskus centrus pēc intelligences profesijām. Franču intelligences savienībai uzdots, lai tā šai gadā cīnīs sasaukt vispa-saules kongresu, kam vēl ciešāk jā-sālidē progresīvās intelligences spēki, kas aizstāv miera lietu pret reakciju.

Piecpetais arī virķe praktisku lēmu-mu, kam jāpastiprina franču intelligen-ces radošā vienība. Jurijs Zukovs

CHRONIKA

Igaunijas PSR Zinātņu Akademija

IPSР Zinātņu akademija atklāta Tal-linā. Akademijai ir četras nodalas: fizikali matematiskā un technisko zi-nātni, bioloģijas un lauksaimniecisko zi-nātni, medicinisko zi-nātni un sa-biedrisko zi-nātni nodaļas. Akademijai ir 14 iestādes un 10 korespondējošas lo-cekļi. Akademijas priekšsēdētājs pro-fesors, filozofisko zi-nātni doktors, IPSР Nopelnīm bagātās zi-nātnieks Hanss Krüss. No rakstniekiem kā ko-respondejošais locekls akademijā ie-tilpst Tautas rakstnieks prof. Frieder-bergs Tuglass.

Papirosu un tabakas iesainojumu projektu konkursu

pēc Igaunijas PSR Pārtikas rūpniecības ministrijas ierosinājuma izsludinājusi Igaunijas Padomju mākslinieku savie-nības lietišķās mākslas sekciju. Projektu mākslinieciskajai vērtībai jābūt augstā, jaattēlo igauņu nacionālās ipatnības, dzīmtenes vietas un darbs socialistiskās sabiedrības celšanā. Pir-mā premija 3500 rubļu, otrā 2000 rub-ļu, trešā 1500 rubļu un trīs ceturtās premijas — katra par 1000 rubļu.

Frances

KAS MŪS IEMĀCĪJA CINITIES

Maksima Gorkija desmit gadu nā-vesdienas atceri plaši atzīmēja visa progresīvā cilvēku. PSRS Rakstnieku savienībā arī turpina pienākt vēstules no visas pasaules mālām, kurās stāsts par lielās vāciešu tautu dzīvē un literatūrā.

No Bulgarijas ziņo, ka tur bijusi orga-nizēta Gorkija piemīnas nedēļa. Avi-zes ievietoja daudz rakstu par Gorkiju, iznāca nedēļas žurnala tipa special-devums — «Maksims Gorkijs». Radio pārraidīja Tēvijas frontes Nacionālās komitejas sekretāra Colas Dragoičevas runu. Gorkijam veltītā sanāksmē, kas notika Sofijas Tautas teatrā, ru-nāja regents Todor Pavlovs, pēc tam sapulcējies noskatījās Gorkija lugas «Ienaideki» izrādi. Skolās notika Gorkija stunda. Daudzās pilsētās rakstnieki lasīja iestādu par Gorkiju. Gorkiju godināja visa bulgaru tauta.

PSRS Rakstnieku savienība sanē-musi vēstules no trīsdesmit ievērojāmākajiem bulgaru rakstniekiem, Tēvijas frontē apvienotu dažādu politisku uz-skatu cilvēkiem. Gudrais proletariata skolotājs Gorkijs «eraudzīja — raksta L. Stojanovs, — kā uz pagātēs jauno spēku gruvešiem pacēlās lepnais taisnības un patiesības karogs.»

Kā «dvēselju inženieri» Gorkiju rak-sturo pirms Bulgarijas proletariiskais dzejnējs D. Poļanovs. Par Gorkiju iek-tekni savos darbos stāsta rakstnieces J. Bagrjana, M. Grubešlieva, A. Ka-menova. «Gorkijs iekaroja mūsu tautas sirdi, viņš parādīja mums burzuažas iekārtas atspēles un lemnāciju, kā cīnīties, lai pārveidotu pasauli,» — lasām K. Zidarova vēstulē. Par Gorkiju kā

Rakstnieks Kłods Morgans — viens no laikraksta «Letr Franze» dibinātājiem, kas vācu pagrīde to redīģēja trīs gadus, asi uzstājās pret mēģinājumiem amnestēt, piedot literatiem, kas sadar-bojušies ar vāciešiem, pamest viņu no-devību aizmirstībai. — Minchene prie-kritēji literatūrā tāpat kā politikā pie-mums tika skandalozā kārtā apžēlo-ti! — viņš izsauca. — Nevar zaudēt godu uz laiku, nezaudējot to uz visiem laikiem. Uz visiem laikiem savu godu pāzaudējuši Monterians, Ziono, Morans un citi nodevēji. Viņiem piedot būtu nozīgums. Atercieris Eluara iedvesmo-jas rindas: Virs zemes nevar būt glā-bija, ja piedod bendēm.